

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

8/11/011

ה"פ 35460-07-11 רווחה חולון נ' ג. ואח'

בפני כב' השופט מנחם (מריו) קליין

המבקשת: אגף הרווחה בעיריית חולון

נגד

המשיבים: 1.ל.ג.

2.צ.ג.

פסק דין

1

2 "אל תשליכני לעת זיקנה, ככלות כחי אל תעזבני".

3 (תהילים ע"א ט')

4 רקע וטענות הצדדים

5 בפני בקשה לפי חוק ההגנה על חוסים התשכ"ו – 1966 (להלן: "החוק").

6 ביום 20.07.11 הגישה עו"ס אלינה משצ'ריאנוב, פקידת סעד מאגף הרווחה של עיריית חולון
7 (להלן: "המבקשת") בקשה לפיה בית המשפט יורה על העברתה של הגב' ל.ג.
8 (להלן: "המשיבה") אל בית האבות "נאות אבי" שברחוב ציונה תג'ר 5 בת"א-יפו
9 (להלן: "בית האבות").

10 המשיבה הינה קשישה בת 75 שהתגוררה עד לאחרונה בדירתה שבחולון יחד עם בנה, מר צ.
11 ג. (להלן: "הבן") בשנות ה-40 לחייו. עניינה של המשיבה עלה בפני אגף הרווחה עוד בשנת

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

8/11/011

ה"פ 35460-07-11 רווחה חולון נ' ג. ואח'

- 1 על רקע זכאותה לגמלת סיעוד. בשנת 2009 התקבל דיווח ממרפאת העיניים של ביה"ח
2 איכילוב. הדיווח עסק בהתרשמות צוות בית החולים אודות התנהגות חריגה של הבן כלפי
3 אימו.
- 4 ביום 02.12.10 התקבל דיווח נוסף משכנתה של המשיבה בו נמסר כי יום קודם לכן הוזמנה
5 משטרה למקום בעקבות סכסוך אלים שבין אחת השכנות לבין מר צ.ג. בדו"ח המשטרה
6 מהאירוע המדווח נכתב כי השוטרים שנכנסו לדירת המשיבה התרשמו מריח לא נעים
7 שבדירה ועוד נכתב כי "הדירה נראית די מוזנחת". השוטרים הזהירו את מר צ.ג. וזה התנצל.
- 8 ביום 21.04.11 התקבל דיווח נוסף מהשירות הסוציאלי של בית החולים איכילוב אודות
9 אירוע אלימות בו נכתב כי מטפלת של שכנתה לחדר של המשיבה דיווחה שבנה של המשיבה
10 תקף אותה. בשיחה שערכה פקידת הסעד עם המשיבה הכחישה האחרונה מכל וכל אלימות
11 כלפיה מצד הבן.
- 12 ביום 28.04.11 התקבל דיווח טלפוני מעו"ס במחלקה הגריאטרית של בית החולים איכילוב
13 בו נמסר על אירוע אלימות של הבן כלפי המשיבה. בעקבות האירוע הוזעק למקום שוטר
14 שגבה עדויות במקום וקבע כי אין סיבה מספקת למעצר הבן.
- 15 לאחר האירועים הנ"ל פנתה המבקשת ביום 02.05.11 אל הפסיכיאטר המחוזי בבקשה לערוך
16 בדיקה כפויה למר צ.ג. ובמקביל פנתה לבית החולים איכילוב בבקשה לערוך למשיבה אבחון
17 פסיכוגריאטרי על מנת להעריך את מצבה.
- 18 ביום 06.05.11 קיבלה המבקשת את תוצאות האבחון ממרפאת בריאות הנפש למבוגרים של
19 בית החולים איכילוב בו נכתב בין השאר כי המשיבה מאורגנת בהופעתה, משתפת פעולה
20 באורח מלא, אך שוללת מכל וכל אלימות של בנה כלפיה. כמו כן נכתב כי למשיבה שיפוט
21 חברתי לקוי חלקית, תובנה לקויה והיא ומסרבת לכל סידור מלבד לחזור ולגור עם בנה
22 בביתה.
- 23 ביום 08.05.11 קיבלה המבקשת הודעה מהפסיכיאטר המחוזי כי ביום 03.05.11 אושפז מר
24 צ.ג. בבית החולים הפסיכיאטרי אברבנאל.
- 25 לאחר שקיבלה המבקשת מידע רפואי סיעודי מבית החולים איכילוב פנתה המבקשת אל
26 מפקחת מחוזית של משרד הרווחה בבקשה לסידור חירום בבית האבות "נאות אבי".
- 27 ביום 19.05.11 נכנסה המשיבה אל בית האבות.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

8/11/011

ה"פ 35460-07-11 רווחה חולון נ' ג. ואח'

ביום 23.05.11 התקיימה בבית החולים הפסיכיאטרי ועדה שדנה בדבר שחרורו של מר צ.ג. בו נכחה גם המבקשת. באותו היום ביקרה המבקשת את המשיבה בבית האבות והמשיבה הכחישה שוב כל אלימות של הבן כלפיה כמו כן התנגדה בתוקף למינוי אפוטרופוס עברה. בנוסף מסרה המשיבה כי לדעתה דירתה במצב טוב והיא מותאמת לצרכיה.

ביום 17.07.11 קיבלה המבקשת דיווח מעו"ס של בית האבות לפיו המשיבה נפגשת עם בנה בהסכמת בית החולים הפסיכיאטרי וכי החל מיום 19.06.11 מגיע הבן לבקרה באופן קבוע ולפרקי זמן קצרים. למחרת הדיווח ערכה המבקשת ביקור בבית האבות בכדי להעריך את מצבה ולבחון את מסוגלותה לחזור לביתה. במהלך השיחה הכחישה המשיבה את דבר האלימות כלפיה וציינה כי מאחר ובנה השתחרר מבית החולים הפסיכיאטרי היא מעוניינת לחזור לביתה. במהלך השיחה הגיע בנה של המשיבה לבקרה מלווה בעו"ס של בית האבות. לטענת המבקשת לאחר שזו הציגה את עצמה התרגז הבן עליה ועל העו"ס של בית האבות, קילל ואף בעט.

המבקשת ציינה בבקשתה כי המשיבה עלולה לסכן את עצמה בשל התנהגותה חסרת השיפוט ולאור התנהגותו האלימה של הבן ועל כן מתבקש בית המשפט להורות על הישארותה של המשיבה בבית האבות ולמנוע את הוצאתה על ידי בנה כמו כן ביקשה להתנות את קיום הביקורים של הבן את אמו בבית האבות רק לאחר קבלת אבחון אודות מצבו של הבן המעיד על העדר מסוכנות וכן להורות כי קיום מפגשים בין הבן לאימו יתבצע בנוכחות אחד מאנשי הצוות של בית האבות.

עוד במהלך פגרת בית המשפט התקיים דיון בנוכחות המבקשת והמשיבים בפני כב' סגנית הנשיאה השופטת דליה אבי-גיא, שתפקדה כשופטת צווים דחופים בתורנות בפגרה.

לאחר ששמעה השופטת אבי-גיא את כל הנוכחים כתבה בהחלטתה מיום 20.07.11 כי על מנת למנוע מצבי סיכון מיותרים בטרם תוחזר המשיבה לביתה על ידי בנה שירות הרווחה יקבע ביקור בדירתה של המשיבה ועל הבן לדאוג כי הבית יהיה מתאים לקליטתה של המשיבה בשובה מבית האבות. כמו כן הורתה השופטת אביגיא כי על שירותי הרווחה לקבל דו"ח אבחון מסוכנות של הבן כלפי אימו והסביבה, על עריכת תוכנית טיפולים של הבן מול שירותי בריאות הנפש. השופטת אבי-גיא הורתה על המשך סידורה של המשיבה בבית האבות לפרק זמן של שלושה חודשים כאשר בתום פרק זמן זה יחזרו הצדדים לבית המשפט על מנת לבחון את הצורך בהמשך קיום הצו.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

8/11/011

ה"פ 35460-07-11 רווחה חולון נ' ג. ואח'

- 1 ביום 05.10.11 שכרו המבקשים את שירותיו עו"ד וביום 11.10.11 הוגשה בקשה בהסכמה
2 לפיה הצו יוארך ויישאר בתוקפו עד ליום 07.11.11 על מנת שיוכלו המבקשים לקבל את כל
3 המסמכים הרלוונטיים לצורך הדיון.
- 4 בהחלטתי מאותו היום קיבלתי את הבקשה, הארכת את תוקף הצו והוריתי כי הדיון ייערך
5 ביום 07.11.11.
- 6 ביום 07.11.11 נערך דיון במעמד הצדדים.
- 7 עו"ס אלינה משצ'ריאקוב טענה כי על בית המשפט להורות על המשך שהותה של המשיבה
8 בבית האבות וזאת על מנת להבטיח את שלומה הגופני והנפשי לאור האלימות כלפיה מצד
9 בנה. עוד נטען כי מדובר במקרה קלאסי של הגנה כלפי חוסה כאשר המשיבה לוקה בחוסר
10 שיפוט ביחס לבנה.
- 11 לשאלת בית המשפט, המבקשת סיפרה כי נערכו בדירתה של המשיבה ביקורי בית כאשר
12 בביקור הראשון שנערך ביום 24.08.11 נמצא כי הבית לא היה מאורגן לחזרתה של המשיבה
13 והדירה נמצאה מלוכלכת והאוכל במקרר פג תוקף. המבקשת סיפרה כי היא נתנה למר צ.ג.
14 זמן נוסף לארגונה של הדירה ובביקור נוסף שערכה ביום 26.09.11 הבית היה במצב טוב. עוד
15 טענה המבקשת כי בדוח הערכת מסוכנותו של הבן נכתב בפרק המסקנות כי יש לציין
16 שמסוכנותו מתייחסת ליחסיו עם אימו וכלפי הסובבים במצבים בהם חש שהקשר עם אימו
17 מאויים.
- 18 מר צ.ג. העיד כי היה מאושפז בבית החולים הפסיכיאטרי עד ליום 17.06.11 וכי בנוסף
19 לעובדה שניתנו לו חופשים בעת האישפוז בכדי לבקר את אימו הרי שהוא שוחרר מבית
20 החולים מוקדם מהצפוי בשל התנהגותו הטובה. בנוסף הוא ציין כי בדוח השיחרור נכתב
21 שהוא איננו מסוכן.
- 22 לשאלת בית המשפט בדבר הטיפול התרופתי ענה כי כיום הוא לוקח כדור אחד ביום של
23 חמישה מ"ג וכי הוא מקפיד לקחת את הכדור ואין כל צורך באיש שיזכיר לו לקחתו. עוד
24 סיפר הבן כי הוא בעל שני תארים אקדמיים והוא מסוגל לזכור בעצמו לקחת את הכדור
25 מידי יום. הבן סיפר כי אימו היא הדבר היקר לו ביותר וכי מלבדה אין לו כלום מאז שאביו
26 נפטר. כמו כן הוא ציין כי ליווה את המשיבה במהלך כל טיפוליה הרפואיים, ישן על הריצפה
27 לצידה בבית החולים וכי הוא דואג לה ואוהב אותה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

8/11/011

ה"פ 35460-07-11 רווחה חולון נ' ג. ואח'

1 ב"כ המשיבים המלומד טען כי בטרם הסכים לטפל בתיק הוא הבהיר למבקשים כי באם הוא
2 יתרשם שיש קמצוץ בטענות המבקשת בדבר אלימות של הבן כלפי האם הוא לא ייצגם בתיק
3 וכי לאחר שערך מספר מפגשים עם המשיבים הוא סבור שמחלקת הרווחה רואה צל הרים
4 כהרים.

5 ב"כ המשיבים טען עוד כי מהמסמכים עולה כי לא קיימת כל עדות ישירה באשר לאלימות
6 של הבן כלפי אימו וכי מדובר בבן שאוהב את אימו ודואג לה. ב"כ המשיבים הוסיף כי בדוח
7 המסוכנות נכתב במפורש כי מסוכנותו העתידית של הבן היא נמוכה עד בינונית ועוד נכתב כי
8 אין מניעה שיהיה בקשר רציף עם אימו. בנוסף טען כי גם המבקשת מודה שערכה ביקור
9 בדירת המשיבה וכי מצבה של הדירה טוב. ב"כ המשיבים טען כי הבן הוא אדם כבן 40 בעל
10 שני תארים אקדמאים שכעת מחפש מקום עבודה חדש וכי אושפז בבית חולים פסיכיאטרי
11 בגין התקף פסיכוטי ראשון.

12 עוד טען ב"כ המשיבים כי מדו"ח שנערך בבית האבות נכתב כי המשיבה היא אישה צלולה
13 ודעתנית. וכי משרוצה המשיבה לחזור לביתה אין למנוע זאת ממנה שכן להשאירה בבית
14 האבות בניגוד לרצונה זו סנקציה קשה מאוד ובייחוד לאור חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו,
15 וכי על בית המשפט להתייחס לחוק החוסים שנחקק לפני למעלה משלושים שנה על פי
16 העקרונות שבחוק היסוד. ב"כ המשיבים הוסיף כי הוצאתה של המשיבה מביתה גרם
17 לניתוקה מסביבתה הטבעית, מחברותיה ומהחוגים וההתנדבויות בהם הייתה עסוקה וכי יש
18 להשתמש באמצעי שפגיעתו פחותה – להחזירה לביתה עם פיקוח מסויים.

19 המבקשת השיבה לטענות ב"כ המשיבים ואמרה כי היא מודעת לעובדה שבהוצאתה של
20 המשיבה מביתה יש משום סנקציה חריפה אולם היא הבהירה כי אגף הרווחה עושה
21 מאמצים להפעיל את החוק במידה מועטת אולם היא סבורה שזה מסוג המקרים שיש
22 להשתמש בסנקציה זו.

23 בסיום הדיון החלטתי כי בשל הקושי שבתיק זה הנובע מההתנגשות שבין זכות הפרט
24 לאוטונומיה לבין הדאגה של הציבור ורשויותיו לחלשים שבחברה, לא אוכל להכריע בסוגיה
25 מבלי לשוחח עם המשיבה ביחידות בלשכתי. כמו כן הבהרתי כי לא ניתן לתת החלטה
26 כלאחר יד וכי התובעת תשוב לבית האבות ולמחרת יתעדכנו הצדדים בהחלטה שתינתן
27 לאחר שאשוב ואעיין בכל החומר המונח לפניי.

28

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

8/11/011

ה"פ 35460-07-11 רווחה חולון נ' ג. ואח'

שיחה עם המשיבה בלשכתי

לאחר תום הדיון הפורמאלי הוכנסה המשיבה ללשכתי שם שוחחתי עימה בנוכחותו של המתמחה מר מני סמואל.

שתינו ביחד GUARANA ושוחחנו בחופשיות על חייה, על התיק ועל השלכות החלטתי על המשיבים.

המשיבה סיפרה לי על עברה כמורה ומחנכת מזה 40 שנה, על גירושיה, על מות גרושה ועל הקשיים החברתיים בבית האבות והביעה את רצונה העז לחזור לביתה.

המשיבה פירטה את בעיותיה הרפואיות וציינה כי במהלך כל האשפוזים להם נזקקה במהלך הטיפול הרפואי בה, ליווה אותה בנה במסירות. המשיבה איננה חוששת שבנה ינהג כלפיה באלימות.

התרשמתי ממנה כאישה אינטליגנטית, אסרטיבית, מתמצאת במרחב ובזמן, נמאס לה מהשהות בבית האבות, רוצה לחזור לסביבתה הביתית ומוכנה ליטול הסיכונים הכרוכים בכך.

דיון והכרעה

סעיפים 4 עד 7 לחוק קובעים :

4. "היה עובד סוציאלי לפי חוק ההגנה על חוסים סבור, כי שלומו הגופני או הנפשי של חוסה בגיר נפגע, או עלול להפגע, פגיעה חמורה מהעדר טיפול ראוי, וכן למניעת הסכנה יש צורך בהוראת בית-משפט, משום שאין החוסה או האחראי עליו מסכימים לטיפול הדרוש, רשאי הוא לפנות לבית-המשפט בבקשה ליתן הוראות לענין זה.

5. הוגשה בקשה לפי סעיף 4, ישמע בית המשפט את העובד הסוציאלי לפי חוק ההגנה על חוסים ואת האחראי לחוסה ואת החוסה אם הוא מסוגל להבין בענין, ואם ראה טעם לבקשה, רשאי הוא ליתן כל הוראה הנראית לו דרושה לשמירת שלומו הגופני והנפשי של החוסה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

8/11/011

ה"פ 35460-07-11 רווחה חולון נ' ג. ואח'

6. לא יורה בית המשפט על טיפול רפואי בניגוד לרצונו של חוסה בגיר, אלא אם היה החוסה לקוי בשכלו או שהוא מתנגד לטיפול מטעמים לא סבירים.

7. ראה בית המשפט שאין דרך אחרת להבטיח שלומו הגופני או הנפשי של חוסה בגיר אלא בהעברתו למעון או לבית-חולים, יורה לעשות כן לתקופה שלא תעלה על ששה חדשים ובלבד שהעברה לבית חולים לחולי-נפש תיעשה לפי החוק לטיפול בחולי-נפש, תשט"ו-1955.

הסמכויות שמעניק החוק לבית משפט רחבות הן ובתי המשפט בכל הארץ משתמשים בסמכויות אלו לעיתים קרובות (ראה למשל החלטת כב' השופטת ברסלב בת"א (חיפה) 15938-05-09 אפריאט נ' גרינברג (פורסם בנבו, 2009) החלטת כב' השופט אריאל ברגנר במ"ת (אשדוד) 35924-01-10 מדינת ישראל נ' אלמקייס (פורסם בנבו, 2010) והחלטת כב' השופט יהושע רטנר בת"א (חיפה) 35636-08-10 עיריית חיפה-פקידת סעד נ' גנני (פורסם בנבו, 2011) והחלטתי שלי בה"פ 53654-09-11 מ.נ. נ' מ.מ.ל. (פורסם בנבו, 2011).

לדידי, וכפי שכבר הדגשתי בעבר, יש לעשות שימוש בסמכויות אלו במשורה שבמשורה והעיקרון שצריך להנחות אותנו חייב להיות שלכל אדם הזכות לחיות את חייו וגם לסיימם ככל שיראה לנכון כל עוד אין במעשיו כמובן, משום הפרת חוק.

רשויות המדינה וביניהם בתי המשפט לא צריכים להתערב לא במהלך חייו האישיים של הפרט ולא בסיומם. אם רצונו של אדם לבלות את שנות חייו האחרונות בביתו עם קרוביו, בסביבה המוכרת לו, עלינו לכבד זאת.

התערבות בית המשפט תיתכן רק במקרים קיצוניים בהם החלטתו של הקשיש אינה מודעת או, חלילה, מושפעת משיקולים כלכליים או אחרים של מי מהקרובים אליו.

כפי שציינתי במהלך הדיון מיום 07.11.11 אני לוקח בחשבון גם את החשש כי לבנה של המשיבה "אינטרס" להחזרתה של המשיבה לביתה בדמות הצורך הרב שלו בקרבת אימו.

ההתנגשות שבין זכות הפרט לאוטונומיה לבין הדאגה של הציבור ורשויותיו לחלשים שבחברה היא לא קלה. אין ספק כי מדובר בסיטואציה לא פשוטה אך סבורני שבדרך כלל ידה של הראשונה על העליונה ורק במקרים יוצאי דופן, חריגים ומובהקים יש לכפות על הפרט את רצונה של הרשות המייצג בעצם את רצונה של חברה תקינה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

8/11/011

ה"פ 35460-07-11 רווחה חולון נ' ג. ואח'

1 התרשמתי מהבן שהוא מאוד מסור, שאין יקר לו מאמו, הוא דאג שנים רבות לרווחתה. הוא
2 לא הקים משפחה משלו וגם אמו אוהבת אותו אהבת נפש וקשורה בו בכל נימי נפשה.

3 בביקור הבית שנערך זה לא מכבר בדירתה של המשיבה נמצא שהתנאים בדירה השתפרו
4 באופן משמעותי והמבקשת אף ציינה בהגינותה כי אפילו האסלה שבביקור הראשון הייתה
5 שחורה – הוחלפה לחדשה כך שאני סבור שיש לראות בפעילות זו של הבן להתקנת הדירה
6 וסידורה כחיזוק לכך שמצב דירתה של המבקשת מאפשר טיפול והשגחה במצבה הנתון.

7 מעיון במסמכים הרפואיים ומהתרשמותי הישירה בשיחתי עם המשיבה עולה שהיא צלולה
8 לחלוטין, מתמצאת במרחב ובזמן כדבעי וניתן להגיע למסקנה חד-משמעית שרצונה לחזור
9 לביתה אכן- רצונה הוא.

10 בנסיבותיו של תיק זה, הגעתי לכלל מסקנה כי אין להיעתר לבקשת המבקשת להארכת הצו
11 ואני מורה על ביטולו ועל החזרתה של המשיבה לביתה.

12 יחד עם זאת, אני מחליט ש:

13 1. במשך שלושת החודשים הבאים ייערך ביקור פעם בשבוע, מטעם אגף הרווחה בדירתה
14 של המשיבה לצורך בדיקת הסתגלותה המחודשת של המשיבה לדירתה ולמגורים עם בנה.
15 במהלך הביקור יעזוב הבן את הדירה בכדי לאפשר חופש פעולה מירבי לפקידת הסעד.

16 2. במשך שלושת החודשים שלאחר מכן ייערך ביקור באותה מתכונת פעם בשבועיים.

17 3. הבן ישתף פעולה עם שירותי הרווחה, ככל שידרש, הן על מנת להיערך נכונה והן על מנת
18 לתאם מועדי המפגש התקופתיים עם שירותי הרווחה שקבעתי לעיל, לאחר שובה של
19 המשיבה לביתה.

20 השעה כעת 10:45. הנני מעכב ביצוע החלטתי זו עד לשעה 16:00 בכדי לאפשר למבקשת
21 להגיש ערר בפני שופט צוים דחופים בבית המשפט המחוזי. במידה ואין בכוונתה של
22 המבקשת לערער על החלטתי זו, תודיע על כך מיידית, עיכוב הביצוע יבוטל והמשיבה תוכל
23 לחזור לביתה מיידית.

24 המזכירות תודיע טלפונית את תוכן החלטתי זו, מיידית לצדדים.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

8/11/011

ה"פ 35460-07-11 רווחה חולון נ' ג. ואח'

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

ניתן היום, יא' חשון תשע"ב, 08 נובמבר 2011, בהעדר הצדדים.

מנחם קליין, שופט